

Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században, 4.

Készült a Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kara
Üzleti Jogi Intézetében.

Intézetvezető:
Gellén Klára
egyetemi tanár

Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században, 4.

*Szerkesztette:
Gellén Klára*

Iurisperitus Kiadó
Szeged, 2023

Lectiones Iuridicae

Sorozatszerkesztő:

Balogh Elemér
egyetemi tanár

© <i>Árvai Gergő, 2023</i>	© <i>Krajnyák Enikő, 2023</i>
© <i>Farkas-Csamangó Erika, 2023</i>	© <i>Molnár Szabolcs, 2023</i>
© <i>Gellén Klára, 2023</i>	© <i>Németh Gabriella, 2023</i>
© <i>Hegyes Péter István, 2023</i>	© <i>Schiller-Dobrovitz Alexandra, 2023</i>
© <i>Herczeg Ágnes, 2023</i>	© <i>Tengölics Zsófia Márta, 2023</i>
© <i>Kamplér Béla, 2023</i>	© <i>Varga Dóra, 2023</i>

Műszaki szerkesztő:

Kovács Ildikó

Felelős kiadó:

Görög Márta dékán, a Pólay Elemér Alapítvány kuratóriumának elnöke

Készült az Innovariant Kft.-ben

Felelős vezető: Drágán György

ISSN 2062-5588

ISBN 978-615-6268-42-6

TARTALOM

GELLÉN KLÁRA: Előszó.	7
ÁRVAI GERGŐ: A magyar földtulajdoni viszonyok rendezésének szükségessége egy versenyképesebb agráriumért.	9
FARKAS-CSAMANGÓ ERIKA: Gyártói felelősség kiterjesztése a hulladék-gazdálkodásban	27
HEGYES PÉTER ISTVÁN: Az „élelmiszer” jogi fogalma és egyes elhatárolási kérdései. . .	35
HERCZEG ÁGNES: Technológiai kihívások a közbeszerzések területén.	49
KAMPLER BÉLA: Alanyi ÁFA-mentességet választók az ÁFA rendszerében	55
KRAJNYÁK ENIKŐ: A magyar és a norvég alkotmány környezetvédelmi rendelkezéseinek összehasonlítása a két ország alkotmánybírósági gyakorlatának tükrében	77
MOLNÁR SZABOLCS: Történelem energiaszemléletben	89
NÉMETH GABRIELLA: Az okiratfordítás magánjogi és közjogi dimenziói: fordítási és hitelesítési problematika aggályos okiratok és elektronikus iratok esetében.	105
SCHILLER-DOBROVITZ ALEXANDRA: A mező- és erdőgazdasági hasznosítású földekre gyakorolható elővásárlási jog, mint a szerződési szabadságot korlátozó jogintézmény	129
SZUROVECZ ZOLTÁN: Van-e emberi jogunk a csendhez? – Zajvédelmi tárgyú ügyek az emberi jogok európai bírósága előtt.	137
TENGÖLICS ZSÓFIA MÁRTA: A termelői támogatások versenyképességi vetülete különös tekintettel a fiatal termelői támogatási rendszerre	149
VARGA DÓRA: A települési adó az önkormányzati adóztatás rendszerében	157

GYÁRTÓI FELELŐSSÉG KITERJESZTÉSE A HULLADÉKGAZDÁLKODÁSBAN

Az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal)¹ arra irányul, hogy az EU klímasemlegessé, erőforrás-hatékonyá és versenyképessé váljon. A megállapodás csomag több kezdeményezést foglal magában, egyik sarokköve a körforgásos gazdaságra történő áttérés. A körforgásos gazdaságnak sokféle értelmezése van. Az ezzel a témával foglalkozó kutatók a szakirodalomban 114 különféle definícióját gyűjtötték össze. Az Európai Unió által megalkotott fogalom szerint „a körforgásos gazdaságban használt termékek és alapanyagok értéküket a lehető leghosszabb ideig megőrzik; a hulladéktermelés és az erőforrás-felhasználás szintje minimális, az élettartamuk végét elért termékekben lévő erőforrások pedig bent maradnak a gazdaságban, az ismételt felhasználás révén további értéket teremtvé”. A körforgásos gazdaságban nincs hulladék, olyan rendszer, amelyben napjaink termékei egyben a jövő alapanyagai is. Ezzel körforgás jön létre. Azért körforgásos, mert a mai lineáris rendszerrel szemben – amikor a termékeket legyártjuk, felhasználjuk, majd használat után megszabadulunk ezektől, kidobjuk – a körforgásos gazdaságban a termékek a szemetes helyett – azonos, vagy feldolgozott formában – visszakerülnek a gyártásba.

A 2008/98/EK irányelv² (továbbiakban: Hulladék Keretirányelv) hangsúlyozza a helyes hulladékgazdálkodási, hulladékhasznosítási és újrafeldolgozási módszerek jelentőségét, továbbá folyamatosan javítani kíván e módszereken. A 3R, azaz reduce–reuse–recycle hármasa napjainkra kibővült. A körforgásos gazdaság eszköztára ezt a megközelítést jelentősen kibővítette úgy, hogy tíz olyan tevékenységet ajánl, amelyekkel megszüntethetjük a hulladékokat vagy hozzájárulhatunk azok értékteremtő hasznosításához. A körforgásos gazdaság eszköztára a sorrendbe rendezett, tíz elemből álló lista, amely az angol fogalmak kezdőbetűi alapján a 10 R nevet kapta.³ A Hulladék Keretirányelv felülvizsgálatának keretében⁴ konkrét hulladékáramokra vonatkozóan hulladékcsökkentési célok kerültek előírásra. Az újrahasználat és újrahasznosítás tekintetében magasabb célkitűzéseket fogalmazott meg, összhangban a körkörös gazdaságra való áttéréssel. Mindez azt szolgálja, hogy 2030-ra jelentősen csökkenjen a teljes hulladéktermelés és a felére csökkenjen a maradék (nem

---

¹ COM(2019) 640 final.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK Irányelve (2008. november 19.) a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről, HL L312/3.

³ Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00139157.2017.1301167> (2021.03.30.) 1.Refuse, 2. Reduce, 3. Renew, 4. Reuse, 5. Repair, 6. Refurbish, 7. Remanufacture, 8. Repurpose, 9. Recycle, 10. Recover.

⁴ 2018/851 EU irányelv Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/851 irányelve (2018. május 30.) a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv módosításáról.

újrafeldolgozott) települési hulladék mennyisége. Elősegíti a hulladékképződés megelőzését, ahol pedig ez nem lehetséges, jelentősen fokozza az újrafeldolgozást. A hulladékképződés csökkentése és a hasznosítási arányok növelése nemcsak cél, de kötelezettség is egyben a tagállamok számára. Ezen túlmenően cél fokozatosan felszámolni a hulladéklerakást és ösztönözni a gazdasági eszközök – mint például a kiterjesztett gyártói felelősség – használatát. Az új szabályozás megerősíti a fentiekben említett 10 R-t, vagyis a tagállamoknak a hulladéklerakással és a hulladékégetéssel szemben a megelőzésre – és szükség esetén az újrahasznosításra, az újrafeldolgozásra – kell koncentrálniuk. A hulladéktárolóban történő elhelyezés, valamint az égetés csak azoknál az eseteknél jöhet szóba, ahol hierarchia magasabb szintjein álló hulladékkezelési megoldásokra nincs lehetőség.

Hulladékgazdálkodási célértékek kerültek bevezetésre 2035-ig,⁵ ilyen például:

- az EU által meghatározott közös uniós újrahasznosítási és újrafeldolgozási célérték⁶ települési hulladékok esetén 2025-ig 55 százalékra, 2030-ig 60 százalékra, míg 2035-ig 65 százalékra emelkedése;
- a csomagolási hulladék⁷ tekintetében 2025-ra 65 százalék, 2030-ra 70 százalékos közös uniós újrafeldolgozási célérték;
- az italcsomagolási hulladékok visszaváltási rendszerében 2029-re 90 százalékos visszagyűjtési arány elérése;
- a hulladéklerakók igénybevételének csökkentésére vonatkozóan kötelezően meghatározott célérték (2035-ra a képződő teljes települési hulladékmennyiség 10 százalékára, vagy kevesebbre kell csökkenteni.) a települési hulladék tekintetében;
- a szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése is megtörténik a jövőben, így azt a veszélyes háztartási hulladék esetében 2025-ig, a biohulladék esetében 2023-ig, a textil hulladék esetében pedig 2025-ig meg kell valósítani;
- a hulladéklerakás visszaszorítását ösztönző gazdasági eszközök;
- kötelező kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek bevezetése a gyártók számára.⁸

A 2021. évi II. törvény⁹ jelentősen módosította a hulladékokról szóló 2012. évi CLXXXV. törvényt (továbbiakban: Ht.). A hulladékgazdálkodási rendszer reformjának determináló tényezője a körforgásos gazdaságra történő átállás, az illegális hulladék felszámolása, a visszaváltási rendszer bevezetése, valamint a hulladékgazdasági tevékenység racionalizálása. A szabályozás értelmében a *hulladékhierarchia elvét*¹⁰ következetesen be kell tartani a teljes hulladékgazdálkodási rendszerben. Ennek megfelelően elsősorban a hulladék képződését kell megakadályozni, melyre a legalkalmasabb módszer – ha már létrejött egy

⁵ Forrás: https://nhkv.hu/wp-content/uploads/2020/09/OHKT_2021.pdf (2021.03.30.).

⁶ Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Terv 2021. p. 18. Forrás: https://nhkv.hu/wp-content/uploads/2020/09/OHKT_2021.pdf (2021.04.10.).

⁷ 2018/852 EU irányelv.

⁸ Lásd bővebben: SZAMEK Gabriella: *Hulladékgazdálkodás*. Bándi Gyula (szerk.): Környezetjog. Szent István Társulat, Budapest, 2022. pp. 547–549.

⁹ 2021. évi II. törvény egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról.

¹⁰ A keretirányelv tartalmazza a hulladék fogalmának meghatározását, valamint az ún. hulladékhierarchiát, amely szerint a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy elsődlegesen megelőzzék a hulladék keletkezését, másodsorban az el nem kerülhető „hulladékot” előkészítsék az újrahasználatra (pl. javítás, tisztítás, bontás), harmadsorban biztosítsák az újrafeldolgozást (pl. anyag kinyerése, nyersanyag előállítás) negyedsorban egyéb úton valósítsák meg a hasznosítást, (pl. energetikai hasznosítás útján), s végül pedig garantálják a keletkezett, újra már nem hasznosítható hulladék ártalmatlanítását.

hulladékká váló termék – az újrahasználat. Ezen túl a hulladékhasznosítás alapvetően elvárt célja az újrafeldolgozásra előkészítés és újrafeldolgozás megteremtése annak érdekében, hogy a hulladékká vált termékek anyagában kerülhessenek hasznosításra. Lényeges, hogy minden más ennél alacsonyabb szinten álló hasznosítási forma (pl. energetikai hasznosítás) az újrafeldolgozáshoz képest csak másodlagosan valósulhat meg.

A Ht. előírja a hulladéklerakás fokozatos felszámolását, amely következtében az ártalmatlanítási célú hulladéklerakást csak végső, utolsó, szükséges és elkerülhetetlen megoldásnak lehet tekinteni. E szemlélet alapján a hulladéklerakás kerülendő a körforgásos gazdaságban, mivel a lerakás elvi szinten és hosszú távon szennyezheti a vizet, a talajt és a levegőt. A Ht. alapvető rendszere kiegészült azzal, hogy a rendelkezéseinek alkalmazásakor az áttérés céljával összhangban a hulladékgazdálkodás alapelveinek tiszteletben tartásával kell eljárni, hogy a termékek, alapanyagok és erőforrások értékét a lehető legtovább megőrizzék, a hulladék képződése pedig a minimálisra csökkenjen. Az Alaptörvény P) cikkével összhangban mindenki köteles minden tőle elvárható megtenni az elhagyott hulladék megelőzése és jelentős csökkentése érdekében, valamint az Alaptörvény XXI. cikkével összhangban mindenkit fokozott felelősség terhel az egészséges környezethez való jog biztosítása érdekében a jogellenes hulladéklerakás megelőzése, felszámolása, az ilyen tevékenység bejelentése és azzal kapcsolatos hatósági eljárásban való együttműködés során. A módosítással meghatározásra került, hogy az újrafeldolgozáson, vagy egyéb hasznosítási műveleten átesett hulladék mikor nem minősül hulladéknak. Erre való figyelemmel a Ht. a *hulladékstátusz megszűnésének* egyik esetkörét pontosítja oly módon, hogy a termék (anyag vagy tárgy) konkrét rendeltetési célnak kell, hogy megfeleljen. A törvény kizárólag azon hulladékok esetében teszi lehetővé az ártalmatlanítást, melyek nem hasznosíthatók.

A Ht. alapján *„a hulladékgazdálkodás költségeit – a szennyező fizet elvvel összhangban – az eredeti hulladéktermelő, illetve a hulladék tényleges vagy korábbi birtokosa fizeti meg. Ennek teljesítésére jogszabály (részben vagy egészben) a hulladékot eredményező termék gyártóját, forgalmazóját is kötelezheti”*. Mindazon személyek kötelesek a hulladékgazdálkodás költségeit megfizetni, akik a hulladékot termelik, birtokolják, illetve a gyártó.

Az 1980-as években jelent meg először a kiterjesztett gyártói felelősségi (EPR) elv érvényesíthetősége.¹¹ A lényege az volt, hogy a gyártó a termék működőképességén kívül felelősséget vállal a termék elhasználódását követő állapotáért, azaz a körforgásba visszajuttatásért is. Az EPR nem a klasszikus „szennyező fizet” elv érvényesítése, bár tényleg a szennyező, vagyis a fogyasztó fizet, de a kulcsszereplő ebben a rendszerben a gyártó.

A Hulladék Keretirányelv 8. cikk (1) bekezdése szerint: *„Az újrahasználatnak, valamint a megelőzésnek, az újrafeldolgozásnak és a hulladék egyéb hasznosításának megerősítése érdekében a tagállamok jogalkotási vagy nem jogalkotási intézkedéseket hozhatnak, ezáltal biztosítva, hogy a termékek fejlesztésével, előállításával, feldolgozásával, kezelésével, eladásával vagy behozatalával hivatásszerűen foglalkozó természetes vagy jogi személy (a termék gyártója) kiterjesztett gyártói felelősséggel rendelkezék. Az ilyen intézkedések többek között a visszavitt termékek és a termékek használata után visszamaradó hulladék átvételét, a további hulladékgazdálkodást, továbbá az e tevékenységekért vállalt pénzügyi felelősséget foglalhatják magukban. Ezen intézkedések közé tartozhat a nyilvánosan hoz-*

¹¹ VISZKEI György: *Mi is az EPR?* Zöld Ipar Magazin, 2023/3. p. 27.

*záférhető információ közlésére irányuló kötelezettség előírása is arra vonatkozóan, hogy a termék milyen mértékben újrahasználatos és újrafeldolgozható”.*¹²

A Hulladék Keretirányelv 8. cikke kötelezi a tagállamokat, hogy 2024. december 31-ig valamennyi terméket magában foglaló, kiterjesztett gyártói felelősségvállalási rendszereket (a továbbiakban: EPR) hozzanak létre. A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer egy, az uniós országok által tett intézkedésekből álló csomag, mely biztosítja, hogy a termékgyártók pénzügyi felelősséget vagy pénzügyi és szervezeti felelősséget vállaljanak a termékekből keletkezett hulladékok kezeléséért. Az Európai Unió hulladékpolitikájának alapvetése, hogy az egyes termékek életciklusa végén szükséges hulladékkezelési, (újrahasználat, hasznosítás, ártalmatlanítás) költségeit a gyártók, termelők fizessék meg. Többek között ez biztosítja a körforgásos gazdaság koncepciójának megvalósulását.

A fentiek alapján a magyar szigorítások új eleme lett a *gyártói felelősség kiterjesztése*. A Ht. módosítása lefektette az alapjait. A kiterjesztett gyártói felelősség addig alárendelten jelent meg a hulladékgazdálkodással kapcsolatos teljes felelősséghez képest.¹³ Ezen elv alapján a gyártó felelős a termék és a technológia jellemzőinek – a megelőzés és a hulladékgazdálkodás követelményei szempontjából történő – kedvező megválasztásáért, ideértve a felhasznált alapanyagok megválasztását, a termék külső behatásokkal szembeni ellenálló képességének, élettartamának és újrahasználatosságának, javíthatóságának, továbbá a termék előállításából és felhasználásából származó, illetve a termékből képződő hulladék hasznosításának és ártalmatlanításának megtervezését. A gyártó felelős továbbá a visszavitt termék visszaváltásáért, visszavételéért, a termékből származó hulladék átvételéért, gyűjtéséért, valamint a környezetvédelmi termékdíjról szóló törvényben meghatározott további hulladékgazdálkodási tevékenységek elvégzéséért, amelyek az e tevékenységekért vállalt pénzügyi felelősséget is magukban foglalják.

2023. elején megjelent a 80/2023. (III. 14.) kormányrendelet a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól (a továbbiakban: EPR rendelet). A kiterjesztett gyártói felelősség a 2023. július 1-jétől bevezetésre került hulladékgazdálkodási koncessziós rendszer egyik meghatározó eleme. Alapvető célja a koncessziós rendszer keretén belül, hogy biztosítsa a hulladék gyűjtéséhez és hasznosításához szükséges forrásokat, és működtetésének költségeit a gyártók által megfizetett díjakból fedezik.

Az EPR rendelet részletezi a gyártók, forgalmazók, fogyasztók, hulladéktermelők és kezelők kötelezettségeit. A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer hatálya alá tartozó termékeket körforgásos termékeknek nevezük. A rendelet alanyi hatálya nincs meghatározva, de alapvetően a hatálya alá tartozó termékek gyártóira, illetve a koncessziós társaságra terjed ki. A rendelet tárgyi hatálya az 1. mellékletében meghatározott körforgásos termékek, körforgásos termékek hulladékai és az ezekkel kapcsolatos tevékenységek. A rendszer a csomagolásokat, egyes egyszer használatos műanyagtermékeket, elektromos és elektronikus berendezéseket, elemeket és akkumulátorokat, gépjárműveket, gumiabroncsokat, irodai és reklámhordozó papírokat, sütőolajat és -zsírt, bizonyos textiltermékeket, valamint fabútorokat érinti.

A kiterjesztett gyártói felelősség rendszerében – a termékdíj-rendszerben megszokott vámtarifaszám helyett – a nyolc számjegyből álló azonosítószám, az ún. „körforgásos

¹² Lásd még SZAMEK, 2022. p. 567.

¹³ Lásd bővebben: Csák Csilla: *A hulladékgazdálkodási költségek viselésének fedezeti rendszere*. Agrár- és Környezetjog, 2014/16. pp. 63–64.

kód” („KF kód”) szolgál a termékek azonosítására. Megállapítható, hogy a körforgásos termékek (elektromos és elektronikus berendezések, gumiabroncs, akkumulátorok, irodai papír, reklámhordozó papír) jelentős átfedést mutatnak a környezetvédelmi termékdíjköteles termékekkel. Ugyanakkor különbségek is vannak a két szabályozás által lefedett termékkategóriák között: az egyéb műanyag és egyéb vegyipari termékekre csak termékdíj-kötelezettség vonatkozik, míg a fabútorok, meghatározott textil termékek, valamint a sütőolaj és -zsír csak a kiterjesztett gyártói felelősség hatálya alá tartozó termékkörök. A gépjárművek a kiterjesztett gyártói felelősség rendszere hatálya alá tartoznak, míg a termékdíj-szabályozás alapján a gépjárművek meghatározott termékdíj-köteles összetevői után kell termékdíjat fizetni.

A körforgásos termék gyártójának EPR kötelezettségét a koncessziós társaságon keresztül kell teljesítenie, néhány kivételtől eltekintve. Ezt nevezzük kollektív teljesítésnek.

Az ún. körforgásos termékekre kiterjedően a kiterjesztett gyártói felelősségi kötelezettséget a gyártó nevében teljesítő szervezet feladatainak a koncessziós társaság általi teljesítéséért a termék gyártója pénzügyi hozzájárulást (azaz kiterjesztett gyártói felelősségi díjat) fizet. A kollektív teljesítés keretében a gyártó nevében, a gyártó által megfizetett EPR díj terhére a koncessziós társaság látja el az összes, Ht.-ben meghatározott kiterjesztett gyártói felelősségi feladatot.

A kiterjesztett gyártói felelősségi díjfizetési kötelezettség a körforgásos termék, gyártó általi forgalomba hozatalával keletkezik. A fizetési kötelezettség a körforgásos termék első belföldi forgalomba hozatalával, illetve saját célú felhasználásával jön létre. A gyártó által fizetendő díjat az energiaügyi miniszter a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) javaslata alapján rendeletben határozza meg.

A környezetvédelmi termékdíj-szabályozás bizonyos esetekben mentességet állapít meg a termékdíj-fizetési kötelezettség alól. Ilyen mentességek lehetnek például az értékesítési láncban külföldre szállított termékekre (visszaigénylés, átvállalás vagy speciális mentességi szabály alapján) vagy a többutas csomagolószerekre. A kiterjesztett gyártói felelősség rendszer nem ír elő mentességet a gyártók számára. Ebből fakadóan fennállhat olyan helyzet, amikor a kiterjesztett gyártói felelősségi díjat meg kell fizetni, de termékdíj-fizetési kötelezettség nem merül fel. Az adminisztratív kötelezettségeket (például nyilvántartásba vétel, nyilvántartás vezetése, negyedéves adatszolgáltatás, díjfizetés) teljesíteni kell, egyrészt a termékdíjjal kapcsolatban, másrészt a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerből eredő feladatokat is el kell végezniük.

A magyar Kormány 2020 februárjában meghirdetett Klíma- és Természetvédelmi Akciótervének (a továbbiakban: KTA) egyik fő eleme az illegális hulladéklerakás felszámolása, valamint az üveg- és műanyag palackok, valamint a fémdobozok visszaváltásának biztosítása. Ezzel az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló 2019/904 EU európai parlamenti és a tanács irányelv (a továbbiakban: SUP Irányelv) által előírt egyes kötelezettségeknek való megfelelést is biztosítja. A KTA fontos vállalásai közé tartozik egyes egyszer használatos műanyag termékek kivezetése. 2021. július 1-től hatályba léptek a 2020. évi XCI. törvény azon rendelkezései, amelyek alapján betiltásra került az egyszer használatos műanyagok forgalmazása. A 2020. évi XCI. törvény értelmében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény Hulladékok alcíme a 30/A. §-sal egészült ki, mely szerint: „a környezetterhelés megelőzése vagy csökkentése érdekében a Kormány e törvény végrehajtására kiadott rendeletben kor-

látozhatja vagy megtilthatja azon termék gyártását, forgalomba hozatalát, felhasználását és kereskedelmét, amely jellemzően egyszeri használat után hulladékká válik, vagy ha e termék a környezetet kevésbé terhelő termékkel helyettesíthető”.

Az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló 349/2021. (VI. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló 108/2023. (III. 30.) Korm. rendelet az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló SUP irányelvben¹⁴ megfogalmazott EPR kötelezettségekkel egészíti ki a hazai szabályozást. A hazai SUP2 rendeletet¹⁵ egy új fejezettel egészíti ki, melynek „Kiterjesztett gyártói felelősség” az elnevezése.

Az EPR rendszer mellett egyes csomagolások (üveg, alumínium italtartók, stb.) esetében meg fog jelenni a kötelező visszaváltási díj, illetve a visszaváltási rendszer és annak beruházási, és üzemeltetési költségeihez való hozzájárulás is, amely ugyancsak a gyártókat terheli. A kötelező visszaváltási díjas termékekre vonatkozó szabályokat a 450/2023. (X. 4.) Kormány rendelet tartalmazza. A kötelező visszaváltási rendszer (DRS Deposit Return System) indulása 2024. január 1-je.

A hulladékokkal kapcsolatos jogellenes cselekmények rendkívül sokfélék, a bejelentési kötelezettségek elmulasztásától, az illegális hulladéklerakáson át egészen a közterületi szemetelésig terjedhetnek. Az átfogó módosítás célja volt olyan egységes szemléletű szabályrendszer kialakítása, amelyben a különböző jogágak szankciói egymásra épülnek és kellő visszatartó erővel bírnak. A hulladékkal való rendelkezés törvényi szinten eddig is meglévő legfontosabb szabályai az illegális hulladéklerakás elleni fellépés érdekében expressis verbis kimondásra kerülnek, napjainkra ez alapvetően közigazgatási szankcióval sújtandó magatartási körbe tartozik. A hulladékgazdálkodással összefüggő szabályok megsértését elsősorban közigazgatási úton szankcionálják.

Az illegális hulladéklerakással kapcsolatos jogellenes magatartások korábban a szabálysértési törvény szerinti köztisztasági szabálysértésnek minősülhettek. A települési hulladék közterületen történő engedély nélküli lerakása, elhelyezése, vagy nem a kijelölt lerakóhelyen történő lerakása, illetve elhelyezése 2021. márciustól már nem szabálysértésnek minősül. A köztisztasági szabálysértések közül törölték a települési hulladék közterületen, vagy arra nem engedélyezett helyen történő lerakását, elhelyezését. Az ilyen jogsértő magatartások következtében vagy közigazgatási szabályszegés valósul meg és a hulladékgazdálkodási hatóság által alkalmazható közigazgatási (hulladékgazdálkodási) bírság kiszabásának, vagy súlyosabb esetben büntetőeljárás lefolytatásának lehet helye.

Megállapítható, hogy az átfogó szabályozás kialakítása ellenére is a környezeti problémák megoldásra várnak, hulladék folyamatosan képződik, mennyisége növekszik, a helyi hulladékkezelési kapacitások minden hulladékgazdálkodási szakaszban (gyűjtés, szelektálás, feldolgozás, újrahasznosítás stb.) még nem megfelelő hatékonysággal működnek. Azokban az országokban jelent meg hangsúlyosabban a körforgásos gazdaság koncepciója, ahol

¹⁴ Az Európai Unió 2019. májusában fogadta el az egyszer használatos műanyagokat tiltó SUP irányelvet, a nemzeti jogszabályokba való bevezetését 2021-es határidővel várta a tagállamoktól. Magyarországon 2021. július 1-től kerültek bevezetésre. Megjegyzendő, hogy a hazai szabályozás az uniós tilalomnál is erősebb, mert bekerült a jogszabályba a műanyag zacskók korlátozása is.

¹⁵ A 349/2021. (VI.22.) Korm.rendelet (SUP2) az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szól. A kormányrendelet hatálya a Magyarország területén forgalmazott, műanyagot tartalmazó halászeszközökre és az 1. mellékletben meghatározott egyszer használatos műanyagtermékekre terjed ki.

az erőforrások hiánya nagy problémát jelent, illetve ahol az ökológiai lábnyom túlnőtt a lehetőségeiken.

Egy fenntartható hulladékgazdálkodási rendszer felállítása és működtetése a cél, amely a megelőzést, újrahasznosítást és az illegális hulladéklerakás visszaszorítását helyezi középpontba. Lényeges a körforgásos gazdaság alapelveinek alkalmazása, vagyis az, hogy a hulladék nyersanyagként, másodnyersanyagként kerüljön vissza a gazdaságba.

Az Európai Uniónak célja a „fenntartható, vagy zöld gazdasági növekedés” megvalósítása. A körforgásos gazdaságra való áttérés rendszerszintű, mélyreható és átalakító erejű az EU-n belül. Ehhez azonban minden szinten – uniós, nemzeti, regionális és helyi, valamint nemzetközi szinten – össze kell hangolni a szabályozást, az összes érdekelt felet és együtt kell működni.